

Sanatın ve mulahelefetin güçlü sesi

Levent Üzümcü

SABRİ UÇAR ÇALIŞKAN

Türk tiyatro ve sinema dünyasının önemli isimlerinden Levent Üzümcü, son yirmi yılda yalnızca sanatçı kimliğiyle değil, aynı zamanda toplumsal meselelere karşı duruşuyla da ön plana çıkan bir figür haline geldi. Sanatçı, özellikle Cumhuriyet değerlerinin korunması ve demokrasi mücadelesinde sergilediği tutarlı duruşuyla tanınıyor.

Üzümcü'nün sanat hayatı, toplumsal sorumluluklarıyla iç içe geçmiş durumda. Kendisi bunu bir tercih değil, görev olarak tanımlıyor. Sanatçı, toplumsal meselelere karşı duyarlılığını şu sözlerle açıklıyor: "Aklı, fikri ve vicdanı olan her vatan evladı, içinde bulunduğumuz bu tahribat sürecine karşı durmalıdır."

Gezi olaylarından bu yana çeşitli baskılarla karşı karşıya kalan Üzümcü, bu durumu toplumsal bir gerçeklik olarak değerlendiriyor. Soruşturmalar, davalar ve çeşitli baskılara rağmen doğru bildiği yolda yürümeye devam ettiğini belirtiyor.

Sanatçı, içinde yaşadığı topluma karşı sorumluluğunu şu benzetmeyle açıklıyor: "Ülkemizi bir eve benzetiyorum. Düşünün ki sabah uyandığınızda evinizin kapısını kırmışlar, duvarlarınızı yıkmışlar ama size bunun aslında evi onardıkları şeklinde anlatılıyor."

Üzümcü'nün sanatsal faaliyetleri sahneyle sınırlı değil. Karşı Gazetesi'nde yayımlanan yazılarını bir kitapta toplayan sanatçı, bu eserinde sanat, sosyoloji ve felsefe üzerine makalelerine yer veriyor. Bu yazılarda Türkiye'nin toplumsal yapısını anlamaya ve anlatmaya çalışan bir aydın portresi çiziyor.

Avrupa'daki ve özellikle Almanya'daki Türk toplumu hakkında da değerlendirmelerde bulunan Üzümcü, buradaki toplumsal yapının Türkiye'deki bölünmüşlüğün bir yansıması olduğunu düşünüyor. "Böl, parçala, yönet" siyasetinin yurt dışındaki Türk toplumunu da etkilediğini belirtiyor.

Üzümcü, Uğur Mumcu ve Hrant Dink gibi demokrasi şehitlerinin anılmasına özel önem veriyor. Bu konudaki düşüncelerini, "Karanlık olayları unutmamak ve unutturmamak adına bu anma etkinlikleri çok önemli" sözleriyle ifade ediyor.

Levent Üzümcü'nün en belirgin özelliklerinden biri, muhalefet yaparken üslubunu bozmadan, gerektiğinde sert ama her zaman seviyeli bir duruş sergilemesi. Sanatçı, toplumsal meselelerde korku iklimine rağmen sesini yükseltmeye devam ediyor ve "korkunun ecele faydası yok" diyerek kararlılığını ortaya koyuyor.

Levent Üzümcü Frankfurt'ta sorularımızı yanıtladı:

Suç: Merhaba Levent Üzümcü, öncelikle hoş geldiniz. Sizi burada görmek gerçekten çok güzel. Türkiye'de son yirmi yıldır isminiz sıkça anılıyor, özellikle sanatınıza ve duruşunuza gösterilen ilgiyle. Sizi, doğru ve yerinde bir muhalif olarak tanımlamak mümkün. Muhalefet yaparken üslubunuzu bozmadan, gerektiğinde sert ama seviyeli bir duruş sergiliyorsunuz. Bu süreçle ilgili düşüncelerinizi almak isterim. Türkiye'de muhalif olmak nasıl bir duygu?

Levent Üzümcü: Öncelikle nazik sözleriniz için teşekkür ederim. Bu, aslında bir tercih değil, bir görev. Aklı, fikri ve vicdanı olan her vatan evladı, içinde bulunduğumuz bu tahribat sürecine karşı durmalıdır. Cumhuriyet'in kazanımları birer birer yok edilirken susmak mümkün mü? Ülkemizi bir eve benzetiyorum. Düşünün ki sabah uyandığınızda evinizin kapısını kırmışlar, duvarlarınızı yıkmışlar ama size bunun aslında evi onardıkları şeklinde anlatılıyor. Oysa bu bir gerçeklik değil.

Elbette muhalif olacağım çünkü ben de o evin içinde yaşıyorum. Evin dışından bir gözlemci değilim. Bu nedenle Cumhuriyet'in temel değerlerine zarar verilirken sessiz kalmak gibi bir lüksüm yok. Aksine bu durumu insanlara anlatmak, benim hem vatandaşlık hem de insanlık görevim.

Suç: Gezi olaylarından bu yana mevcut hükûmetin üzerinize yoğun bir baskı uyguladığı biliniyor. Soruşturmalar, davalar, mahalle baskısı ve daha fazlası... Bu baskılar hâlâ devam ediyor mu?

Levent Üzümcü: Baskı, maalesef bu topraklarda muhalif olan herkesin karşılaştığı bir gerçeklik. Ancak bu baskıya karşı nasıl bir duruş sergilediğiniz önemlidir. Yanlışları topluma anlatmak ve bu konuda toplumu bilinçlendirmek onları rahatsız ediyor. Baskılar devam ediyor ama bu durum, doğru bildiğimiz yolda yürümemize engel olamaz.

Bir korku ikliminde yaşıyoruz, bu doğru. Ancak unutmamak lazım, korkunun ecele faydası yok. Eğer bir insan inançları doğrultusunda yaşamaya kararlıysa, bedeli ne olursa olsun bu yoldan vazgeçmez. Ülkemiz ve toplumumuz için kötüye giden ne varsa, bunların karşısında durmaya devam edeceğiz. Bu, sadece benim değil, Cumhuriyet değerlerine inanan herkesin görevidir.

Suç: Bugün Uğur Mumcu'yu anma etkinliğinde sizinle karşılaştık. Fuayede kitabınıza da rastladım ve gerçekten etkileyici bir çalışma. Öncelikle sizi tebrik ederim. Kitabınızdan biraz bahseder misiniz?

Levent Üzümcü: Teşekkür ederim. Bu kitap, zamanında Karşı Gazetesi'nde yayımlanan yazılarımdan oluşuyor. İçinde sanat, sosyoloji ve felsefe üzerine yazılmış makalelerim yer alıyor. Seçme yazılar diyebilirim. Türkiye'nin toplumsal yapısını anlamaya ve anlatmaya çalışırken kaleme aldığım bu makaleleri bir araya getirerek kitaplaştırmak istedim.

Suç: Almanya'daki ve Avrupa'daki Türk toplumuna baktığınızda nasıl bir tablo görüyorsunuz?

Levent Üzümcü: Avrupa'daki Türk toplumu, aslında Türkiye'nin küçük bir modelini andırıyor. Ne yazık ki aynı bölünmüşlük burada da var.

Suç: Yani "böl, parçala, yönet" siyaseti burada da mı geçerli diyorsunuz?

Levent Üzümcü: Kesinlikle öyle. Buradaki topluma baktığınızda, Türkiye'deki o ayrışmaların ve kutuplaşmaların bir yansımasını görüyorsunuz. İnsanları bölmek, yönetimi kolaylaştırır. Türkiye'de yıllardır uygulanan bu politika, maalesef yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızı da etkilemiş durumda.

Suç: Son olarak, Uğur Mumcu'yu anma etkinliği hakkındaki düşüncelerinizi öğrenmek isterim.

Levent Üzümcü: Bugün bizim için çok özel bir gün. Hrant Dink'in katledilişinin 18'inci yıl dönümünde, bir başka gazeteci Uğur Mumcu'yu anıyoruz. Bu, hem çok acı hem de çok anlamlı bir durum. Sahnedeki performanslar ve seyircilerin ilgisi oldukça etkileyiciydi. Bu etkinlik, geçmişte yaşanan karanlık olayları unutmamak ve unutturmamak adına çok önemli.

Uğur Mumcu ve onun gibi ilkeli gazetecilerin karanlık eller tarafından hedef alınması, ülkemizin tarihindeki kara lekelerden biridir. Bu lekeleri temizlemek için duyarlılık oluşturmak ve bu olayları gelecek nesillere anlatmak bizim görevimiz. Bugün buraya katılan herkese yürekten teşekkür ediyorum.